

MTA NKI 2008 évi mérlegbeszámoló szöveges indokolása

Gazdálkodás:

Szervezeti változás:

Az MTA Néprajzkutató Intézete 2008 évi gazdálkodása az alapító-okiratban meghatározott feladatok elvégzésére összpontosult. Szervezeti változás nem történt.

A tudományos kutatómunkákkal kapcsolatban -, több kutató vett részt más osztályok kutatócsoportok kutatómunkáiban. Ilyen tevékenység volt az intézeti könyvkiadás, az intézeti konferenciák közös- összetett tevékenysége.

A fiatal kutatókat több irányú kutatási feladatokkal bízták meg az ösztöndíjas szerződésben foglalt kutatási tevékenységeken túl.

Az intézet számára biztosított pénzügyi keretek között – szervezeti változás nélkül végezte intézetünk a 2008 évre tervezett feladatait.

Gazdálkodási környezet alakulása, pozitív és negatív hatása:

A gazdálkodási környezet hatásait elsősorban a pénzügyi lehetőségek függvényei határozzák meg- pozitív, vagy negatív vonatkozásban.

A gazdálkodási nehézségek, az évek folyamán történő keret elvonások, a gazdálkodási környezetre negatív kihatással van.

Az intézet jellegéből adódóan bevételeinek növelésére való törekvés a jelen gazdasági helyzet nem teremt lehetőséget,- ezért csak a szűkre szabott költségvetési támogatás, valamint a több csekély összegű pályázati keretösszegekkel tudja tevékenységét végezni.

Pozitív hatásként értékelendő a beruházásokra elkülönített keret, valamint az egyensúlyi tartalékként megkapott támogatás. Az intézetnek juttatott egyensúlyi támogatás lehetővé tette, hogy a személyi juttatás terhére nem kellett előirányzat átcsoportosítást kezdeményezni.

Az intézetnek 2008 évben külföldi – EUS pályázata, és államháztartáson kívülről, non-profit szervezettől elnyert pályázata nem volt.

Jelentős összegű pályázatokat az OTKA keretén belül nyertek el. Könyvkiadásra a MEH pályázat alapján kaptunk érdembeli támogatási összeget.

Kiadási-bevételi előirányzatok alakulásai:

-Előirányzatok módosításainak okai:

Az előirányzatok alakulását gazdálkodással összefüggésben az évközi bevételi és kiadási előirányzat változások hozták.

Az alkalmazott fiatal kutatók illetményeinek biztosítása az előirányzat változás kiemelt nagyságrendű volt.

Az évközben biztosított illetményemeléssel / 8.817 E/Ft/ bevételi és kiadási előirányzat jelentős volt. Ugyanide sorolandó az évi 2 x-i a kormány által biztosított kereset kiegészítés összegei is.

Az előző évi pénzmaradvány igénybevétele / 64.718 E/Ft/ nagyságrendjében jelentősen befolyásolta az évközi előirányzatok alakulását.

Az MTA Néprajzkutató Intézet előirányzatának és felhasználásának alakulása kiemelt bontásban:

Kiadások:

Kiemelt tételek	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Személyi juttatások	135.651	170.506	149.525
Munkaadókat terhelő járulékok	43.390	54.294	47.122
Dologi és folyó kiadások	10.702	58.053	28.831
Támogatásértékű kiadás átadás	-	900	900
Felhalmozási kiadások	2.835	6.935	5.279

Bevételek:

Kiemelt tételek	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Intézményi működési bevétel	2.003	2.003	355
Felügyeleti szervt.kapott tám.	182.575	215.337	215.337
Támogatásértékű bevétel	8.000	8.000	550
Kiegészítések visszatér.	-	630	630
Összesen	192.578	225.960	216.872

A személyi juttatásokkal kapcsolatos előirányzat módosítása: elsősorban az alkalmazott fiatal kutatók illetményeinek realizálása, valamint az évközben megkapott illetmények emelése, és a pályázati támogatások személyi juttatásra eső része a magyarázat.

A személyi juttatások felhasználása az előirányzattal szemben /rendszeres személyi juttatásnál 96.7 %-os, a pályázati összegek felhasználásánál 94.9 %-os,- ezért a személyi juttatásoknál 6.982 E/Ft nagyságrendű kötelezettségvállalással terhelt pénzmaradvány jelentkezett.

Vagyoni helyzet alakulása:

A 2008 évi költségvetésben biztosított felhalmozási keret, valamint a pályázat alapján /MTA Elnöki keret/ elnyert 4.100 E/Ft lehetőséget teremtett arra, hogy az új munkatársak, valamint az elavult, vagy leselejtezésre váró számítógépeik cseréjét megtudtuk oldani. Ezen túlmenően a kutatási programok adatainak tárolási adatbankjához szükséges számítástechnikai programokat beszerzését is eszközölni tudtuk.

Az előirányzat maradvány alakulása.

A maradványok alakulást a pénzügyi fedezetek nagyságrendje, valamint a vele szembeni felhasználások határozzák meg. Az év második felében indított pályázatok felhasználása áthúzódnak a következő évre-, így a maradványok összege emelkedik. Hasonló jellegű az utófinanszírozott pályázatok esetében is. Tekintettel arra, hogy az Intézetnek olyan szabad keretösszegei nincsenek, amely megelőlegezni tudná az ilyen jellegű projektek tárgyévi rendezését.

Az intézet vállalkozási tevékenységet nem folytatott.

Kiegészítő, kisegítő tevékenysége nincs.

Létszám alakulása:

Az intézetnek 2008 évben üres állása nem volt.

Az évközben elindított 2 fő nyugdíjaztatása , a fiatal kutatók státuszának biztosítása miatt volt szükséges.

A gazdasági osztálynál évközi létszám mozgás 3 fő volt, melyek betöltésre kerültek.

Az átlagkereset alakulása:

Az átlagkeresetek alakulását a csekély mértékű illetmény emelés számottevően nem befolyásolta.

A pályázati munkákban való részvétel alapján kapott egyéb juttatások, tiszteletdíjak , jövedelmek az átlagkereset mértékét jelentősen emelték

Az előző évhez viszonyítottn a tudományos dolgozók átlagkeresete 7.85 %-al az adminisztratív dolgozóké 4.3%-al emelkedett.

Budapest, 2009-03-02

Szick Károlyne
Szick Károlyne
Gazdasági vezető

Beszámoló az MTA Néprajzi Kutatóintézete 2008. évi tudományos tevékenységéről

Az MTA NKI kiemelt kutatási témái és eredményei 2008-ban

- Lokális társadalmak jelenkori komplex vizsgálata, társadalomnéprajzi jelenkutatás. Az egyének és a helyi közösségek élet- és alkalmazkodási stratégiáinak, a közösségszerveződés új formáinak, a lokális és etnikai identitás kérdésének, a helyi politika és a hatalom viszonyának kutatása. Szórványgondozás, regionalitás. Közösségépítés, -mentés az amerikai magyarság körében. Ennek keretében *Tudományközi párbeszéd az amerikai magyar közösségekről* címen interdiszciplináris konferencia szervezése a Magyar Tudományos Akadémia Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézetével és az Anyanyelvi Konferenciával együttműködve hazai és amerikai magyar kutatók közreműködésével. A jelentős médiavisszhangot kapó konferencia felhívta a figyelmet az amerikai magyarság kérdésének társadalmi súlyára. A rendezvény létrejöttét a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.

- *A Paraszti közösségek átalakulása. Értékváltozás falun a 20. század második felében* című OTKA-pályázat (2005-2008) keretében az elmúlt 3 évtizedben felvett kisújszállási életút-interjúkból álló mintegy 12 íves kötet készült a beszámolási évben: *Sors és tapasztalat – Kisújszállási vallomások a paraszti életforma végső szakaszáról*. (Budapest, 2008. 239 p.) címmel, amely az Intézet *Életmód és Tradíció* című könyvsorozatának 10. köteteként látott napvilágot.

- *A Magyar Néprajz* zárókötetének megjelentetése az intézet kiemelkedően fontos feladatvállalása, a népi kultúrának és tudományos percepciójának történetét bemutató (megjelentetését tekintve utolsó, számozása szerint első) kötet mérföldkő jelentőségű nem csak a néprajztudomány számára. A készülő kötet 4,5-5 szerzői íve megírása mellett a kötet szerkesztési munkálataiban megtörtént a kéziratok (kb. 40 ívnyi) lektoráltatása és szerkesztői véleményezése. Elkészült az ábra és térképanyag összeállítása, valamint az ábraanyag képaláírásainak és forrásainak jegyzéke. 2008. decemberében az NKA-pályázaton a Magyar Néprajz kézikönyvsorozat első kötetének *Táj, nép, történelem a nép műveltség korszakai* tematikus egység kiadási támogatás nyert el.

A magyar népi kultúra régióinak számítógépes vizsgálata kutatási témában elkészült *A magyar népi kultúra regionális struktúrája a Magyar Néprajzi Atlasz számítógépes feldolgozása fényében* című akadémiai doktori értekezés. A kutatás nyomán új áttekintés készült a magyar néprajzi csoportokról.

- Etnológiai kutatások a változó Keleten. Modernizáció, globalizáció, kulturális változásvizsgálatok Szibériában, Belső-Ázsiában, Vietnamban. Az intézet *Modernizációs konfliktusok Szibériában és Belső-Ázsiában* című kutatási projektje 2008 decemberében elnyerte az MTA elnökének műszerfejlesztési támogatását, ami megteremti egyrészt az MTA NKI *Sámán archívumának* rendszerezésének, katalogizálásának műszaki hátterét, másrészt az állomásozó terepmunkák műszerigényét (digitális kamera, laptop), valamint az intézeti honlap és a Tudástár fejlesztésének software igényét. Az intézet honlapjának

bővítésével lehetőség nyílik az Intézetben folyó kutatómunka korszerűbb, szélesebb körű megismertetésére.

- Magyar Digitális Képkönyvtár-projekt (2008 szept.- 2009. ápr.) célja a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában és hat akadémiai kutatóintézetben felhalmozott értékes és sokrétű képanyag egységes rendszerbe foglalása, feldolgozása és széles körben az érdeklődők rendelkezésre bocsátása. A tárgyévre vonatkozó pályázati támogatás a cél megvalósításához igényelt eszközök beszerzését fedezi, ez egyrészt a háttérmunkák és a hosszú távú együttműködés, másrészt a színvonalas szolgáltatások biztosítása érdekében elengedhetetlen.

- Az intézet Folklór osztályának szervezésében 2008-ban folytatódott a *Folklór a művelődéstörténetben* konferenciasorozat, az ötödik alkalommal megrendezett tanácskozás témájaként a néprajzi és a nyelvészeti kutatások kapcsolódásait, egymásra hatásait jelölték ki a szervezők *Folklór és nyelv* cím alatt. A tárgyévben elkészült 2007-es *Folklór és zene* konferencia előadásainak tanulmányokká bővült szövegeinek kötetbe szerkesztése, az NKA kiadási támogatását elnyerve előreláthatólag 2009 augusztusában jelenik meg.

- Köznépi textilkultúra a közgazdasági és művelődési változások tükrében (1850-1950). OTKA-pályázat (2006–2009) keretében a közlekedés és a piac hatása a viseletek alakulására témában a 19. század első felében fontos piacközpontok és az akkor már megemlített parasztviseletek viszonyának vizsgálata zajlott.

Az intézet munkatársai 2008-ban összesen 3 nemzetközi és 3 hazai konferenciát szerveztek.

Publikációk:

Az intézet kutatóinak publikációval, legfrissebb kutatási eredményeivel jelent meg a beszámolási évben az intézeti évkönyv, az *Ethno-lore* XXIV. és XXV. száma, a 2007-es és 2008-as évfolyama. (Hoppál Mihály – Vargyas Gábor – Berta Péter: *Ethno-lore. A Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatóintézetének évkönyve.*)

A 34 kutató összesen 211 publikációt jelentetett meg.

Az intézet kutatásainak nyilvánosabbá, elérhetőbbé tételét szolgálta az elmúlt évek honlap-fejlesztése, amit az intézet kiemelt feladatának tekint. Az intézeti honlaptól site lett, így a keresőprogramok előbb rátalálnak az intézet elektronikus adataira. Bővült a honlap Tudástár felülete. A honlap hírt ad az intézet aktuális eseményeiről, rendezvényeiről, tájékoztat a munkatársak kutatásairól, publikációiról. A honlapon megtekinthető, meghallgatható az *Etnológiai Műhely* sorozatában elhangzott több előadás. Az *Etnológia Műhely* előadásorozat keretében 6 intézeti kutató számolt be legfrissebb kutatásairól és 4 külföldi vendég előadása hangzott el.

2008-ban az Akadémiai Könyvtár *Agóra* program-sorozatának keretében lehetőséget kapott az intézet legújabb publikációinak, kutatási-projektjeinek bemutatására. A program keretében az intézet kutatóinak a Kárpát-medencében és a különböző külföldi (Kína, Mongólia, Afrika) terepmunkákon készült fotóiból nyílt kiállítás.

Terepmunka:

Az intézet munkatársai 623 napot töltöttek terepen, elsősorban hazai és határon túli magyar területeken, ezen kívül szibériai, kaukázusi népek körében és Vietnámban, többen több hónapos állomásozó terepmunkát végeztek.

A felsőoktatásban való részvétel:

18 kutató, a munkatársak fele végez felsőoktatási tevékenységet a hazai felsőoktatásban (az ELTE Tárgyi Néprajz-, Kulturális Antropológia- és Belső-Ázsia Tanszékein, a pécsi TE Néprajz-, Újkortörténeti- és Vallástudományi Tanszékein, a Debreceni TE Néprajzi Tanszékén, a Miskolci Egyetem Kulturális és Vizuális Antropológia Tanszékén, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, az Evangélikus Hittudományi Egyetemen, a Szent István

Egyetemen és az ELTE Tanárképző Főiskolán). 7 intézeti kutató oktatott különböző doktori iskolákban és az intézmény akadémikus kutatóprofesszora vezeti az ELTE BTK Tárgyi Néprajzi Tanszékén folyó *Európai Etnológia* PhD programját. Az intézeti munkatársak gyakran tartanak vendéglőadásokat külföldi egyetemeken, 2008-ban 5-en vettek részt külföldi egyetem oktatási programjában, az egyik kutató 2006 óta mint Visiting György Ránki Hungarian Chair Professor tanít Bloomingtonban, 2 munkatárs (Vargyas Gábor és Nagy Ilona) habilitált a Pécsi Tudományegyetemen.

Fokozatszerzés, személyi változások:

2008-ban egy kutató (Flórián Mária) szerezte meg az akadémiai nagydoktori címet, az intézet igazgatóhelyettese (Borsos Balázs) pedig benyújtotta akadémiai doktori disszertációját. Két korábbi fiatal kutatói ösztöndíjas (Mikos Éva és Berta Péter) szerezte meg a PhD fokozatot. Hárman mentek nyugdíjba, ketten a Társalommnéprajzi osztályról (Szabó Piroska, Jávor Kata), egy pedig (Nagy Ilona) a Folklór osztályról. Egy fiatal kutatói ösztöndíjas (Dyekiss Virág) került az intézethez, az Etnológiai osztályra.